שם המחקר: "תג הזהב" או "תג פח אשפה"? תג חניה כפול לרכב נכה בישראל: תפיסות של מקבלי השירות המוגבלים בניידות פיזית והמורשים לשימוש בתג מטעמם.

- **שנה :** 2026
- **סוג מחקר :** תזה
- **מס' קטלוגי :** 890-821-2025
- **שמות החוקרים:** אורית מועלם, בהנחיית: פרופ' שירלי ורנר.
- **רשות המחקר:** בית הספר לעבודה סוציאלית, האוניברסיטה העברית.

<u>מגבלות והמלצות למחקרי המשך</u>

לאור המגבלות שזוהו במחקר עולה הצורך בהרחבת התשתית המחקרית. מכיוון שמדובר במחקר חלוצי הבוחן את התופעה של כפילות התג בישראל ומעניק לראשונה מקום למורשים לשימוש, לא ניתן היה להתיימר ולגבש פרשנות מכלילה על בסיס הממצאים שעלו. להלן מספר כיוונים למחקר עתידי, אשר עשויים להעמיק את ההבנה של התופעה:

- **גודל המדגם.** במחקר הנוכחי השתתפו 20 נבדקים, מתוכם 10 זכאים לתג חניה ו-10 מורשים לשימוש בתג. לנוכח היקפו המצומצם של המדגם, מומלץ כי מחקרי המשך יכללו מדגם רחב יותר, אשר יאפשר לבחון מנעד מגוון של חוויות, תפיסות ונקודות מבט בתוך הקבוצות השונות, ובכך להעמיק את ההבנה של התופעה הנחקרת.
- **הטרוגניות.** המשתתפים במחקר מייצגים קבוצה הטרוגנית מטבעה של אנשים עם מוגבלות פיזית בניידות .קבוצה זו כוללת: מגוון גילאים; רמות פגיעה שונות המשליכות על קביעת משך הזכאות לתג; משך הפגיעה המבדיל בין נכות מולדת לנרכשת; רקעים תרבותיים מגוונים וכן מגורים בערים בעלות מאפיינים שאינם זהים .כתוצאה, קיימים הבדלים מהותיים בצרכים ובתפיסות של הקבוצות השונות ולכן יש להתייחס למסקנות המחקר כאל תמונה חלקית בלבד. מחקרי המשך כמותיים, המבוססים על מדגם רחב ומגוון יותר, יוכלו לבחון את ההבדלים בין קבוצות שונות באוכלוסייה ולהעמיק בבחינת הקשר בין מאפייניהן לבין חוויותיהן ותפיסותיהן ביחס לזכאות ולשימוש בתג. כך ניתן יהיה לבחון את היקף הדפוסים שעלו במחקר הנוכחי ואת מידת הכללתם על פני האוכלוסייה הרחבה.
- **הרחבת האוכלוסייה.** קיימת חשיבות להרחבת המדגם לקבוצות אוכלוסייה שלא נכללו במחקר הנוכחי בשל חסמים אתיים וטכניים. תחילה, יש לתת ביטוי לאוכלוסייה צעירה (מתחת לגיל 18), אשר חוויותיה ותפיסותיה ביחס לזכאות ולניידות עשויות להיות שונות מהותית מאלו של אוכלוסיית המחקר שנדגמה. כמו כן, הרחבת זווית הראייה לשלוש קבוצות נוספות עשויה להעשיר את גוף הידע: אנשים עם סוגי מוגבלויות שונים ממוגבלות פיזית בניידות הזכאים לתג; אנשים שבקשתם לתג נדחתה; ואנשים שקיבלו תג בדרכים לא חוקיות, בין אם בתשלום ובין אם ללא תמורה. בחינת קבוצות אלו עשויה להרחיב את ההבנה של התופעה ולהעמיק את הממצאים באמצעות שילוב נקודות מבט שאינן מיוצגות במחקר הנוכחי.
- **הרחבת משתני המחקר.** ממצאי המחקר מצביעים על חשיבותם של תנאי הניידות והנגישות, ובפרט של האפשרות להגיע ליעד ולחנות בקרבתו, כחלק מהיכולת לממש השתתפות במרחב. מאחר שהמחקר הנוכחי התמקד בחוויות ובתפיסות ביחס לזכאות ולשימוש בתג, מחקרי המשך יוכלו להרחיב את בחינת הקשר בין

נגישות, ניידות וחניה לבין מדדים של השתתפות בחיי היום יום. בין היתר, ניתן יהיה לבחון את הקשר בין תנאי ההגעה והחניה לבין תעסוקה, השכלה, קבלת שירותים, פנאי, קשרים חברתיים, חיי משפחה ומעורבות בקהילה, וכן את השפעתם על עצמאות, בחירת יעדים, הימנעות מפעילויות ותדירות ההשתתפות. בחינה זו עשויה להרחיב את ההבנה של המשמעות המעשית של מנגנון החניה, ולבחון את תרומתו ליכולת השתתפות במרחבים ובתחומי חיים שונים.

- **מניעת הטיות.** שיטת איסוף הנתונים באמצעות ראיונות אישיים מהווה מגבלה פוטנציאלית, נוכח ההיבטים המוסריים הכרוכים בנושא המחקר. ייתכן ששיתוף הפעולה של משתתפי המחקר היה חלקי, עם נטייה להסתרת מידע או הכחשת התנהגויות מסוימות. זאת, למרות האמצעים שננקטו למזעור מגבלה זו, כמפורט בטופס הסכמה מדעת (נספח 4). מחקר עתידי עשוי להידרש לשילוב שיטות מחקר משלימות, ובהן תצפיות שטח, סקרים אנונימיים וניתוח נתונים כמותיים של רשויות האכיפה. שימוש בכלים אנונימיים עשוי לעודד חשיפת מידע רגיש ללא חשש מהשלכות אישיות או חברתיות, למזער הטיות של רצייה חברתית, ולספק תמונה מהימנה ומקיפה יותר של דפוסי השימוש והניצול לרעה של תגי החניה במרחב הציבורי.
- **השוואה בינלאומית.** על רקע התייחסות של מספר מרואיינים למודלים של זכאות במדינות אחרות, מוצע לערוך מחקר השוואתי מקיף שיבחן את המדיניות הישראלית אל מול סטנדרטים בינלאומיים. מחקר כזה עשוי לספק תובנות קריטיות לקובעי מדיניות בנוגע לאופן שבו ניתן לייעל את מנגנון התג תוך צמצום הסטיגמה המבנית וההדרה.
- **מחקרי חתך חוזרים.** מאחר שמחקר זה נערך בנקודת זמן ספציפית המאופיינת בשינויים ברפורמת התג ובתהודה תקשורתית, מומלץ לבצע מחקרי חתך נוספים שיבחנו את השפעת השינויים הללו לאורך זמן.

מילות מפתח: נגישות, ניידות, חניה, תג חניה, רכב נכה, זכויות אנשים עם מוגבלות. מוגבלות פיזית. יחסי כוח. סטיגמה מבנית.

- לפריט המלא
- למאגר המחקרים של קרן שלם
- למאגר כלי המחקר של קרן שלם